TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. sausio 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendra prieglobsčio ir papildomos apsaugos politika – Trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų reikalavimai – Direktyva 2011/95/ES – 12 straipsnis – Pabėgėlio statuso nesuteikimas – Jungtinių Tautų pagalbos ir darbų agentūros Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose (UNRWA) įregistruotas iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės – Sąlygos, kad *ipso facto* būtų galima remtis Direktyva 2011/95 – UNRWA apsaugos ar paramos nutraukimas“

Byloje C-507/19

dėl *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) 2019 m. gegužės 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. liepos 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**Bundesrepublik Deutschland**

prieš

**XT**

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, trečiosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai N. Wahl, F. Biltgen ir L. S. Rossi (pranešėja),

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. birželio 10 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos A. Schumacher,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller, R. Kanitz ir D. Klebs,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos P. Cottin, C. Pochet ir M. Van Regemorter,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Dubois,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande, G. Wils ir C. Ladenburger,

* Proceso kalba: vokiečių.

susipažinęs su 2020 m. spalio 1 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

## Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 12 straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Bundesrepublik Deutschland* ir XT ginčą dėl XT tarptautinės apsaugos prašymo suteikti pabėgėlio statusą atmetimo.

## Teisinis pagrindas

### *Tarptautinė teisė*

*Ženevos konvencija*

3 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545 (1954)) įsigaliojo 1954 m. balandžio 22 d. Ji buvo papildyta bei iš dalies pakeista 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu Protokolu dėl pabėgėlių statuso, kuris įsigaliojo 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija).

4 Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnyje numatyta:

„Ši Konvencija netaikoma asmenims, kurie šiuo metu naudojasi kitų Jungtinių Tautų Organizacijos institucijų ar organizacijų, išskyrus Jungtinių Tautų Organizacijos pabėgėlių reikalų vyriausiąjį komisarą, gynyba ar parama.

Jei tokia gynyba ar parama dėl kokios nors priežasties buvo nutraukta galutinai nesureguliavus tokių asmenų padėties pagal atitinkamas Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinės Asamblėjos priimtas rezoliucijas, šie asmenys *ipso facto* įgyja šioje Konvencijoje numatytas teises.“

*Jungtinių Tautų pagalbos ir darbų agentūra Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose (UNRWA)*

5 1949 m. gruodžio 8 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucija Nr. 302 (IV) dėl pagalbos Palestinos pabėgėliams buvo įsteigta Jungtinių Tautų paramos ir darbų agentūra Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose (angl. k. *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East*, toliau – UNRWA). Jos užduotis – užtikrinti Palestinos pabėgėlių gerovę ir socialinę raidą.

6 Pagal UNRWA suvestinių teisės įgijimo ir registravimo instrukcijų (angl. k. *Consolidated Eligibility and Registration Instructions*) VII.C ir VII.E punktus UNRWA veiklos teritorija (angl. k. *area of operation*) apima penkis rajonus (angl. k. *fields*), t. y. Gazos ruožą, Vakarų Krantą (įskaitant Rytų Jeruzalę), Jordaniją, Libaną ir Siriją.

***Sąjungos teisė***

*Direktyva 2004/83/EB*

7 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba, 19 sk., 7 t, p. 96) 12 straipsnio 1 dalies a punkte buvo numatyta:

„1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei:

a) jis arba ji patenka į Ženevos konvencijos 1D straipsnio, susijusio su apsauga ar pagalba iš Jungtinių Tautų organų ar agentūrų, išskyrus Jungtinių Tautų vyriausiąjį komisarą pabėgėlių reikalams, taikymo sritį. Jei dėl bet kokios priežasties tokia apsauga ar pagalba nutrūktų, o tokių asmenų padėtis nebūtų galutinai išspręsta pagal atitinkamas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtas rezoliucijas, tokie asmenys *ipso facto* turi teisę pasinaudoti šios direktyvos teikiamomis lengvatomis.“

*Direktyva 2011/95*

8 Direktyvos 2011/95 1, 4, 16, 23, ir 24 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) [Direktyvoje 2004/83] reikia padaryti esminių pakeitimų. Dėl aiškumo ta direktyva turėtų būti išdėstyta nauja redakcija;

<…>

(4) Ženevos konvencija ir Protokolas yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo;

<…>

(16) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinčių šeimos narių teisę į prieglobstį, taip pat skatinti taikyti tos Chartijos 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 ir 35 straipsnius, todėl direktyva turėtų būti atitinkamai įgyvendinama;

<…>

(23) turėtų būti nustatyti pabėgėlio statuso apibrėžimo ir pobūdžio reikalavimai, kad valstybių narių kompetentingos institucijos galėtų jais vadovautis taikydamos Ženevos konvenciją;

(24) būtina nustatyti bendrus prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį kriterijus.“

9 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

d) pabėgėlis – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės baimės yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga, arba asmuo be pilietybės, kuris dėl minėtų priežasčių būdamas už šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, ribų negali ar dėl tokios baimės nepageidauja į ją grįžti ir kuriam netaikomas 12 straipsnis;

<…>

n) kilmės šalis – pilietybės šalis ar šalys, o asmenų be pilietybės atveju – šalis, kurioje yra ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta.“

10 Šios direktyvos 11 straipsnio „Nustojimas būti pabėgėliu“ 1 dalyje nustatyta:

„Trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės nustoja būti pabėgėliu, jei:

<…>

f) būdamas asmeniu be pilietybės dėl aplinkybių, į kurias atsižvelgus buvo pripažintas pabėgėliu, nebebuvimo gali grįžti į valstybę, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta.“

11 Tos pačios direktyvos 12 straipsnyje „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“ nurodyta:

„1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei:

a) jam taikomas Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnis, susijęs su apsauga ar parama, kurią teikia Jungtinių Tautų organai ar agentūros, išskyrus Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiąjį komisarą. Kai dėl bet kokios priežasties tokios apsaugos ar paramos teikimas nutrūksta, o tokių asmenų padėtis nėra galutinai išspręsta pagal atitinkamas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtas rezoliucijas, tie asmenys *ipso facto* turi teisę pasinaudoti šioje direktyvoje numatytomis lengvatomis;

b) šalies, kurioje jis apsigyveno, kompetentingos institucijos yra pripažinusios, kad jis turi teises ir pareigas, kurios priskiriamos tos šalies piliečiams, arba jiems prilygstančias teises ir pareigas.

2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:

a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;

b) jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu, t. y. prieš išduodant leidimą gyventi, grindžiamą pabėgėlio statuso suteikimu; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net jei jie įvykdyti tariamai politiniu tikslu;

c) jis yra pripažįstamas kaltu dėl Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose.

3. 2 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus.“

12 Direktyvos 2011/95 14 straipsnyje nurodyta:

„1. Jei tarptautinės apsaugos prašymas pateiktas po [Direktyvos 2004/83] įsigaliojimo, valstybės narės panaikina, nutraukia ar atsisako pratęsti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pabėgėlio statusą, kurį suteikė [v]yriausybinė, administracinė, teisminė arba pusiau teisminė [kvaziteisminė] institucija, jei jis nustoja būti pabėgėliu pagal 11 straipsnį.

<…>

3. Valstybės narės panaikina trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pabėgėlio statusą arba nutraukia ar atsisako pratęsti jo galiojimą, jei po to, kai jam buvo suteiktas pabėgėlio statusas, atitinkama valstybė narė nustatė, kad:

a) jam neturėjo būti suteiktas arba nesuteikiamas pabėgėlio statusas pagal 12 straipsnį;

<…>“

*Direktyva 2013/32/ES*

13 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60) 18 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„tiek valstybės narės, tiek tarptautinės apsaugos prašytojai yra suinteresuoti, kad sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami kuo skubiau, nedarant poveikio tinkamo ir išsamaus nagrinėjimo atlikimui.“

14 Šios direktyvos 2 straipsnis suformuluotas taip:

„Šioje direktyvoje:

<…>

c) prašytojas – tarptautinės apsaugos paprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nepriimtas galutinis sprendimas;

<…>

f) sprendžiančioji institucija – bet kokia pusiau teisminė [kvaziteisminė] arba administracinė institucija valstybėje narėje, atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentinga priimti pirmosios instancijos sprendimus tokiais atvejais;

<…>“

15 Minėtos direktyvos 46 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad prašytojai turėtų teisę į veiksmingą teisių gynimo priemonę, kuria galėtų naudotis teisme, kad galėtų apskųsti:

a) sprendimą, priimtą dėl tarptautinės apsaugos prašymo, įskaitant sprendimą:
   i) laikyti prašymą nepagrįstu, kad būtų suteiktas pabėgėlio statusas ir (arba) papildomos apsaugos statusas [laikyti prašymą suteikti pabėgėlio statusą ir (arba) papildomos apsaugos statusą nepagrįstu];

<…>

3. Kad būtų laikomasi 1 dalies, valstybės narės užtikrina, jog taikant veiksmingą teisių gynimo priemonę būtų numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis tarptautinės apsaugos poreikių nagrinėjimas, įskaitant, atitinkamais atvejais, nagrinėjimą pagal [Direktyvą 2011/95], bent vykdant apeliacines procedūras pirmosios instancijos teisme.

<…>“

### *Vokietijos teisė*

16 Direktyva 2011/95 į Vokietijos teisę perkelta 2008 m. rugsėjo 2 d. paskelbtos redakcijos *Asylgesetz* (Prieglobsčio įstatymas) (*BGBl.* 2008 I, p. 1798, toliau – *AsylG*).

17 *AsylG* 3 straipsnio 3 dalis iš esmės atkartoja šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punktą.

18 *AsylG* 77 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Pagal šį įstatymą nagrinėjamose bylose teismas atsižvelgia į faktines ir teisines aplinkybes, susiklosčiusias vykstant paskutiniam posėdžiui; jei prieš priimant sprendimą posėdžio nebuvo rengiama, lemiamą reikšmę turi priimant sprendimą esanti situacija. <…>“

### Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

19 XT yra 1991 m. Damaske, Sirijoje, gimęs iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės; jis turi UNRWA registracijos kortelę, kuri jam buvo išduota apgyvendinus jį Damasko pietuose esančioje Jarmuko pabėgėlių stovykloje.

20 Nuo 2013 m. spalio mėn. iki 2015 m. lapkričio 20 d. XT gyveno Libane ir ten vertėsi atsitiktiniais darbais. Negavęs leidimo gyventi šioje šalyje ir nuogąstaudamas, kad Libano saugumo pajėgos išsiųs jį iš šalies, 2015 m. lapkričio mėn. pabaigoje jis nusprendė grįžti į Siriją, Qudsaya miestą (į vakarus nuo Damasko), nes ten gyveno jo šeimos nariai.

21 Dėl karo ir itin blogų gyvenimo Sirijoje sąlygų XT po kelių dienų išvyko iš šalies ir bijo, kad ten grįžęs būtų sulaikytas. Be to, dar prieš XT išvykstant iš Sirijos, Jordanijos Hašimitų Karalystė ir Libano Respublika uždarė savo sienas Sirijoje esantiems pabėgėliams iš Palestinos.

22 2015 m. gruodžio mėn. XT atvyko į Vokietiją ir ten 2016 m. vasario mėn. paprašė tarptautinės apsaugos.

23 2016 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba, Vokietija) atmetė XT prašymą suteikti pabėgėlio statusą, tačiau suteikė jam papildomos apsaugos statusą.

24 2016 m. lapkričio 24 d. sprendimu *Verwaltungsgericht* (Administracinis teismas, Vokietija) patenkino XT skundą ir įpareigojo Federalinę migracijos ir pabėgėlių tarnybą suteikti jam pabėgėlio statusą tuo pagrindu, kad, neatsižvelgiant į ankstesnį persekiojimą, dėl esamos padėties Sirijoje jis gali būti persekiojamas dėl rimtų priežasčių, atsiradusių išvykus iš Sirijos teritorijos ir susijusių ne tik su išvykimu, bet ir su jo tarptautinės apsaugos prašymo pateikimu ir gyvenimu užsienyje.

25 2017 m. gruodžio 18 d. sprendimu *Oberverwaltungsgericht* (Vyriausiasis administracinis teismas, Vokietija) atmetė *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos Federalinės migracijos ir pabėgėlių tarnybos, skundą dėl *Verwaltungsgericht* (Administracinis teismas) sprendimo iš esmės tuo pagrindu, kad XT, kaip iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės, laikytinas pabėgėliu, kaip tai suprantama pagal teisės nuostatą, kuria į Vokietijos teisę perkeltas Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punktas. Šio teismo teigimu, XT buvo teikiama UNRWA apsauga, o jos teikimas nutrūko dėl nuo jo valios nepriklaususių priežasčių. Išvykimo iš Sirijos metu XT jautėsi labai nesaugus, todėl jo išvykimas buvo priverstinis (tai patvirtina jam suteikta papildoma apsauga). Tas teismas taip pat nurodė, kad išvykimo iš šalies metu XT negalėjo pasinaudoti UNRWA apsauga kituose šios organizacijos veiklos teritorijos rajonuose ir kad dar prieš jam išvykstant iš Sirijos Jordanijos Hašimitų Karalystė ir Libano Respublika jau buvo uždariusios savo sienas Sirijoje esantiems pabėgėliams iš Palestinos.

26 *Bundesrepublik Deutschland* dėl šio sprendimo pareiškė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

27 Viena vertus, šis teismas pažymi, kad XT netaikomi atsisakymo suteikti pabėgėlio statusą pagrindai, išdėstyti Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies b punkte ir 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse. Kita vertus, XT atitinka šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punkto pirmame sakinyje išdėstytas sąlygas, pagal kurias iš esmės bet kuriam iš Palestinos kilusiam asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jeigu jam teikiama UNRWA apsauga ar parama. Pirma, UNRWA įgaliojimai buvo pratęsti iki 2020 m. birželio 30 d., antra, XT buvo registruotas UNRWA, o tai yra pakankamas įrodymas, kad jis faktiškai naudojosi šios agentūros teikiama apsauga ar parama, ir, trečia, XT naudojosi šia apsauga ar parama likus nedaug laiko iki prašymo suteikti tarptautinę apsaugą pateikimo, kai buvo įregistruotas UNRWA stovykloje Jarmuke kaip šeimos narys.

28 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar XT atitinka Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrame sakinyje numatytas minėtos išimties taikymo nutraukimo sąlygas, pagal kurias tuo atveju, kai dėl bet kokios priežasties UNRWA apsaugos ar paramos teikimas nutrūksta, o asmenų, kuriems teikiama ši apsauga ar parama, padėtis nėra galutinai išspręsta pagal atitinkamas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtas rezoliucijas, tie asmenys *ipso facto* turi teisę pasinaudoti Direktyvoje 2011/95 numatytomis lengvatomis.

29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, pirma, ar siekiant nustatyti, ar UNRWA apsaugos arba paramos teikimas nutrūko tuo momentu, kai atitinkamas asmuo išvyko iš šios organizacijos veiklos teritorijos, teritoriniu požiūriu reikia atsižvelgti tik į šios veiklos teritorijos rajoną, kuriame buvo paskutinė faktinė atitinkamo asmens gyvenamoji vieta, ar, kaip yra linkęs manyti tas teismas, taip pat reikia atsižvelgti ir į kitus minėtos teritorijos rajonus.

30 Tokiu atveju jis siekia išsiaiškinti, antra, ar reikia atsižvelgti į visus UNRWA veiklos teritoriją sudarančius rajonus, ar tik į dalį jų, ir, jei taip, kokiais kriterijais remiantis tie rajonai turėtų būti nustatyti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, reikia atsižvelgti į rajoną, kuriame buvo paskutinė faktinė atitinkamo asmens gyvenamoji vieta, taip pat į rajonus, su kuriais šį asmenį sieja tam tikras ryšys. Šį ryšį galėtų lemti, pavyzdžiui, tokie esminiai santykiai, kaip ankstesnis gyvenimas tame rajone arba ten esantys artimi giminaičiai. Be to, atitinkamam asmeniui turėtų būti pagrįstai suteikta galimybė atvykti ir gyventi šiame rajone, nes registravimas UNRWA nesuteikia teisės jame gyventi ir teisės vykti iš vieno šios organizacijos veiklos teritorijos rajono į kitą. Tačiau kalbant apie rajonus, su kuriais atitinkamo asmens niekada nesiejo asmeniniai ryšiai, mažai tikėtina, kad bus įvykdytos atvykimo ir gyvenimo juose sąlygos, todėl iš karto nereikėtų atsižvelgti į minėtus rajonus.

31 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, kiek persikėlimas iš vieno UNRWA veiklos teritorijos rajono į kitą gali turėti įtakos klausimui, ar šios agentūros apsaugos arba paramos teikimas nutrūko. Šio teismo teigimu, atsisakyti suteikti pabėgėlio statusą taip pat gali būti leidžiama iš UNRWA veiklos teritorijos išvykstančiam asmeniui – tuo pagrindu, kad jam šios

teritorijos rajone (šiuo atveju – Sirijos), kuriame yra jo faktinė gyvenamoji vieta ir kuriame UNRWA negali suteikti apsaugos ar paramos, yra labai nesaugu, – nes tas asmuo į minėtą rajoną persikėlė be svarbių priežasčių ir nesant didelio pavojaus tame rajone (šiuo atveju – Libane), kuriame buvo jo ankstesnė gyvenamoji vieta. Tai visų pirma pasakytina apie atvejį, jei, atsižvelgiant į asmens išvykimo iš šio rajono metu buvusias aplinkybes, jis negalėjo nei tikėtis UNRWA apsaugos ar paramos naujame rajone (šiuo atveju – Sirijoje), nei greitai turėti galimybę grįžti į rajoną, kuriame buvo jo ankstesnė gyvenamoji vieta (šiuo atveju – Libaną).

32 Ketvirta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pabėgėlio statusui pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrą sakinį suteikti nepakanka, kad atitinkamas asmuo nebegalėtų naudotis UNRWA teikiama apsauga ar parama išvykimo iš šios agentūros veiklos teritorijos metu – pagal Direktyvos 2011/95 11 straipsnio 1 dalies f punktą kartu su šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalimi priimant sprendimą dėl tarptautinės apsaugos prašymo pareiškėjas taip pat neturi turėti galimybės grįžti į šią teritoriją tam, kad vėl galėtų naudotis šios agentūros teikiama apsauga ar parama. Iš tiesų į galimybę grįžti į UNRWA veiklos teritoriją derėtų atsižvelgti jau priimant sprendimą dėl pabėgėlio statuso pripažinimo, nes suteikti pabėgėlio statusą nebūtų prasmės, jeigu jį reikėtų nedelsiant panaikinti.

33 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar reikia atsižvelgti tik į UNRWA veiklos teritorijos rajoną, kuriame buvo paskutinė įprastinė tarptautinės apsaugos prašytojo gyvenamoji vieta, ar ir į kitus šios teritorijos rajonus, ir atitinkamai, kokiais kriterijais reikia vadovautis vertinant pastaruosius rajonus.

34 To teismo teigimu, pirmiausia reikia atsižvelgti į UNRWA veiklos teritorijos rajoną, kuriame buvo paskutinė įprastinė šio prašytojo gyvenamoji vieta, paskui į rajonus, su kuriais jį sieja esminiai santykiai, kaip antai faktinis gyvenimas arba ten esantys artimi giminaičiai. Galiausiai minėtas prašytojas turi turėti pagrįstą galimybę patekti į šiuos rajonus.

35 Penkta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti „įprastinės gyvenamosios vietos“ sąvoką, visų pirma kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d ir n punktus; ši sąvoka gali būti lemiama siekiant nustatyti, ar taikomas šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrame sakinyje numatytas pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindas.

36 Šiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Į ką reikia atsižvelgti teritoriniu požiūriu vertinant, ar palestiniečiui be pilietybės [UNRWA] apsaugos ar paramos teikimas nutrūko, kaip tai suprantama pagal Direktyvos [2011/95] 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrą sakinį – vien į konkretų operacijos rajoną (Gazos Ruožas, Jordanija, Libanas, Sirija, Vakarų Krantas), kuriame asmuo be pilietybės iš tikrųjų gyveno prieš išvykdamas iš UNRWA veiklos teritorijos (šiuo atveju – Sirijos), ar ir į kitus UNRWA veiklos teritorijai priklausančius operacijos rajonus?

2. Jei turi būti atsižvelgiama ne tik į operacijos rajoną prieš išvykstant: ar visada ir nepriklausomai nuo kitų sąlygų turi būti atsižvelgiama į visus UNRWA veiklos teritorijos operacijos rajonus? Jeigu ne: ar į kitus operacijos rajonus turi būti atsižvelgiama tik tuo atveju, jei asmenį be pilietybės su šiuo operacijos rajonu sieja esminis (teritorinis) ryšys? Ar šiam ryšiui būtina – išvykstant esama arba ankstesnė – įprastinė gyvenamoji vieta šiame rajone? Ar vertinant esminį (teritorinį) ryšį reikia atsižvelgti į kitas aplinkybes? Jeigu taip, tai kokias? Ar turi reikšmės aplinkybė, ar asmeniui be pilietybės išvykstant iš UNRWA veiklos teritorijos pagrįstai įmanoma atvykti į atitinkamą operacijos rajoną?

3. Ar asmuo be pilietybės, išvykstantis iš UNRWA veiklos teritorijos dėl to, kad faktinės gyvenamosios vietos operacijos rajone jaučiasi labai nesaugus, o UNRWA neturi galimybės suteikti jam toje teritorijoje apsaugos ar paramos, gali *ipso facto* pasinaudoti Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrame sakinyje numatytomis lengvatomis ir tuo atveju, jei atvyko į šį operacijos rajoną, nors savo ankstesnės gyvenamosios vietos operacijos rajone nesijautė labai nesaugus, o pagal sienos perėjimo laikotarpiu buvusias sąlygas negalėjo tikėtis pasinaudoti UNRWA apsauga ar parama operacijos rajone, į kurį vyko, ir artimiausioje ateityje turėti galimybę grįžti į savo ankstesnės gyvenamosios vietos operacijos rajoną?

4. Ar svarstant klausimą, ar asmeniui be pilietybės *ipso facto* pabėgėlio statusas negali būti suteiktas, nes išvykus iš UNRWA veiklos teritorijos nebetenkinamos Direktyvos [2011/95] 12 straipsnio 1 dalies a punkto antro sakinio sąlygos, reikia atsižvelgti tik į paskutinės įprastinės gyvenamosios vietos operacijos rajoną? Jeigu ne: ar papildomai reikia atitinkamai atsižvelgti į rajonus, į kuriuos turi būti atsižvelgiama pagal 2 punktą nustatant išvykimo laiką? Jeigu ne: kokiais kriterijais remiamasi nustatant rajonus, į kuriuos turi būti atsižvelgiama priimant sprendimą dėl prašymo? Ar išnykus Direktyvos [2011/95] 12 straipsnio 1 dalies a punkto antro sakinio sąlygoms (valstybinės arba kvazivalstybinės) institucijos turi būti pasirengusios priimti (atgal) asmenį be pilietybės atitinkamame operacijos rajone?

5. Tuo atveju, jei siekiant nustatyti, ar yra įvykdytos arba nebetaikomos Direktyvos [2011/95] 12 straipsnio 1 dalies a punkto antro sakinio sąlygos, svarbus yra (paskutinės) įprastinės gyvenamosios vietos operacijos rajonas: kokie kriterijai yra lemiami siekiant nustatyti įprastinę gyvenamąją vietą? Ar asmuo šalyje turi gyventi teisėtai ir turėti gyvenamosios vietos šalies leidimą gyventi joje? Jeigu ne: ar operacijos rajono atsakingos institucijos turi bent sąmoningai toleruoti atitinkamo asmens be pilietybės buvimą šalyje? Jei taip: ar atsakingoms institucijoms turi būti žinoma apie konkretaus asmens be pilietybės buvimą, ar pakanka, jei institucijos sąmoningai toleruoja šio asmens, kaip didesnės asmenų grupės nario, buvimą? Jeigu ne: ar pakanka vien ilgesnio faktinio buvimo šalyje?“

## Dėl prejudicinių klausimų

### *Pirminės pastabos*

37 Prieš atsakant į pateiktus klausimus pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip yra nurodyta generalinio advokato išvados 26 punkte, Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punktas iš esmės atitinka Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 1 dalies a punktą, todėl pastarajai nuostatai skirta jurisprudencija yra reikšminga aiškinant pirmąją nuostatą.

38 Be to, iš Direktyvos 2011/95 4, 23 ir 24 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Ženevos konvencija yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo ir kad šios direktyvos nuostatos dėl pabėgėlių statuso suteikimo sąlygų ir dėl jo turinio buvo priimtos siekiant padėti valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikyti šią konvenciją remiantis bendromis sąvokomis ir kriterijais (pagal analogiją žr. 2010 m. birželio 17 d. Sprendimo *Bolbol*, C-31/09, EU:C:2010:351, 37 punktą; 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Abed El Karem El Kott ir kt.*, C-364/11, EU:C:2012:826, 42 punktą ir 2016 m. kovo 1 d. Sprendimo *Alo ir Osso*, C-443/14 ir C-444/14, EU:C:2016:127, 28 punktą).

39 Taigi Direktyvos 2011/95 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į bendrą jos sistemą ir tikslą, laikantis Ženevos konvencijos ir kitų atitinkamų sutarčių, nurodytų SESV 78 straipsnio 1 dalyje. Kaip matyti iš šios direktyvos 16 konstatuojamosios dalies, aiškinant taip pat turi būti atsižvelgiama į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintas teises (pagal analogiją žr. 2010 m. birželio

17 d. Sprendimo *Bolbol*, C-31/09, EU:C:2010:351, 38 punktą; 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Abed El Karem El Kott ir kt.*, C-364/11, EU:C:2012:826, 43 punktą ir 2016 m. kovo 1 d. Sprendimo *Alo ir Osso*, C-443/14 ir C-444/14, EU:C:2016:127, 29 punktą).

40 Be to, reikia priminti, kad laikydamosi Direktyvos 2013/32 46 straipsnio 3 dalies valstybės narės savo nacionalinę teisę turi pritaikyti taip, kad nagrinėjant šioje nuostatoje nurodytus skundus, bent jau taikant teisių gynimo procedūras pirmosios instancijos teisme, būtų išnagrinėtos visos faktinės ir teisinės aplinkybės, kurios suteiktų jam galimybę konkretų atvejį įvertinti pagal tuo metu esamą situaciją; šioje nuostatoje vartojamas žodžių junginys „*ex nunc*“ ir būdvardis „išsamus“ pabrėžia teismo pareigą išnagrinėti tiek aplinkybes, į kurias sprendžiančioji institucija atsižvelgė ar turėjo atsižvelgti, tiek į naujas aplinkybes, susiklosčiusias priėmus skundžiamą sprendimą. Taigi teismo turima teisė atsižvelgti į naujas aplinkybes, dėl kurių ši institucija neišsakė nuomonės, atitinka Direktyvos 2013/32 tikslą, kaip matyti, be kita ko, iš jos 18 konstatuojamosios dalies, kad sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami „kuo skubiau, nedarant poveikio tinkamo ir išsamaus nagrinėjimo atlikimui“ (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 109–113 punktus).

41 Galiausiai reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai grindžiami dviem prielaidomis, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti: pirma, kad XT buvo suteikta UNRWA apsauga ar parama pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto pirmą sakinį dar prieš jam atvykstant į Vokietiją, ir, antra, kad jis išvyko iš Sirijos dėl šioje šalyje esančios karo padėties.

42 Vis dėlto, kalbant apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytą Direktyvos 2011/95 14 straipsnį, pažymėtina, kad nors iš jo 3 dalies a punkto, siejamo su šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punktu, matyti, kad galimybė pasinaudoti UNRWA teikiama apsauga ar parama gali pateisinti suteikto pabėgėlio statuso panaikinimą, nes ši galimybė taip pat gali būti vertinama atliekant šio sprendimo 40 punkte nurodytą išsamų ir *ex nunc* vertinimą, kai priimamas sprendimas dėl šio statuso suteikimo, minėtas 14 straipsnis, kuriame kaip tik preziumuojamas šio statuso suteikimas, negali būti taikomas šiam sprendimui.

43 Į pateiktus klausimus reikia atsakyti būtent atsižvelgiant į šiuos aspektus.

### *Dėl pirmojo, antrojo ir ketvirtojo klausimų*

44 Pirmuoju, antruoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys turi būti aiškinamas taip, kad siekiant nustatyti, ar UNRWA apsaugos ar paramos teikimas nutrūko, reikia atsižvelgti tik į tą UNRWA veiklos teritorijos rajoną, kuriame buvo faktinė iš Palestinos kilusio asmens be pilietybės gyvenamoji vieta išvykimo iš šios veiklos teritorijos metu, ar būtina atsižvelgti ir į kitus šios veiklos teritorijos rajonus, o jei taip – į kuriuos iš jų.

45 Norint atsakyti į šiuos klausimus reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto pirmą sakinį trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jeigu „jam taikomas Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnis, susijęs su apsauga ar parama, kurią teikia Jungtinių Tautų organai ar agentūros, išskyrus Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiąjį komisarą“.

46 Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad ši konvencija netaikoma asmenims, „kurie šiuo metu naudojasi kitų Jungtinių Tautų Organizacijos institucijų ar organizacijų, išskyrus Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiąjį komisarą, gynyba ar parama“.

47 UNRWA, kaip ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras, yra Jungtinių Tautų Organizacijos agentūra; ji buvo įsteigta siekiant apsaugoti palestiniečius kaip „pabėgėlius iš Palestinos“ ir suteikti jiems paramą. Kaip pažymėta generalinio advokato išvados 4 punkte, jos įgaliojimai buvo pratęsti iki 2023 m. birželio 30 d. ir galioja jos veiklos teritorijoje, kurią sudaro penki rajonai, t. y. Gazos ruožas, Vakarų Krantas (įskaitant Rytų Jeruzalę), Jordanija, Libanas ir Sirija.

48 Taigi kiekvienas asmuo, kaip antai XT, kuris įregistruotas UNRWA, gali naudotis šios agentūros teikiama apsauga ir parama, kad būtų užtikrinta jo, kaip pabėgėlio, gerovė (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 84 punktą).

49 Dėl šio specifinio pabėgėlio statuso, suteikto palestiniečiams nurodytose Artimųjų Rytų teritorijose, pabėgėlio statusas Sąjungoje, laikantis Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto pirmo sakinio, kuris atitinka Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnio pirmą pastraipą, nesuteikiamas UNRWA įregistruotiems asmenims (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 85 punktas).

50 Vis dėlto pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrą sakinį, kuris atitinka Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnio antrą pastraipą, jeigu tarptautinės apsaugos prašymą Sąjungoje pateikęs asmuo nustoja naudotis UNRWA apsauga ar parama, nurodyta išimtis nustoja būti taikoma (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 85 punktas).

51 Kaip konstatavo Teisingumo Teismas, Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys taikomas, kai, atskirai įvertinus visas svarbias aplinkybes, nustatoma, jog atitinkamas iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės jaučiasi labai nesaugus, o UNRWA, kurios paramos jis prašo, negali užtikrinti tokių gyvenimo sąlygų, kurios atitiktų šiai agentūrai pavestą misiją, todėl šis asmuo be pilietybės yra privestas išvykti iš šios agentūros veiklos teritorijos dėl nuo jo valios nepriklausančių priežasčių. Jeigu susiklosto tokia situacija, šis asmuo be pilietybės gali *ipso facto* naudotis šios direktyvos nuostatomis ir nebūtinai turi įrodyti, kad bijo būti persekiojamas, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio d punktą, išskyrus atvejus, jeigu jam taikoma kuri nors iš šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies b punkte ar 12 straipsnio 2 ar 3 dalyse įtvirtintų pabėgėlio statuso nesuteikimo sąlygų (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 86 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

52 Kaip iš esmės yra pažymėta generalinio advokato išvados 36 punkte, nei Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkte, nei Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnyje nekalbama apie atitinkamo asmens gyvenamąją vietą, nes šiose nuostatose tik nurodyta aplinkybė, kad jis naudojasi UNRWA parama arba apsauga arba kad tokios apsaugos ar paramos teikimas nutrūko.

53 Taigi iš paties šių nuostatų teksto matyti, kad jomis reikalaujama atsižvelgti į atitinkamo asmens galimybę pasinaudoti UNRWA apsauga arba parama visoje teritorijoje, kurioje ši agentūra naudojasi savo įgaliojimais, t. y. ten, kur yra UNRWA veiklos teritorija, apimanti penkis šio sprendimo 6 punkte nurodytus rajonus.

54 Be to, tokį aiškinimą patvirtina jurisprudencija, kurioje įtvirtinta: jeigu asmuo, išvykęs iš UNRWA veiklos teritorijos ir pateikęs tarptautinės apsaugos prašymą Sąjungoje, minėtoje teritorijoje naudojasi UNRWA teikiama veiksminga apsauga ar parama, kad gyventų saugiai ir oriai ir jam negrėstų pavojus būti grąžintam į įprastinės gyvenamosios vietos teritoriją tol, kol į ją grįžti bus saugu, institucija, kompetentinga priimti sprendimą dėl tokio prašymo, neturi jo vertinti kaip asmens, kuris buvo priverstas išvykti iš UNRWA veiklos teritorijos dėl nuo jo valios nepriklausančių priežasčių. Tokiu atveju šiam asmeniui nesuteikiamas pabėgėlio statusas Sąjungoje laikantis Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 134 punktas).

55 Atsižvelgiant į tai, kaip iš esmės matyti iš šio sprendimo 51 punkte primintos jurisprudencijos, klausimas, ar UNRWA iš tiesų negali užtikrinti tokių atitinkamo asmens gyvenimo sąlygų, kurios atitiktų jai pavestą misiją, ir ar dėl to UNRWA apsaugos ar paramos teikimas šiam asmeniui nutrūko, turi būti vertinamas atskirai, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes.

56 Atlikdamos šį vertinimą kompetentingos administracinės ar teisminės institucijos, be kita ko, turi patikrinti, ar atitinkamas asmuo gali veiksmingai pasinaudoti šia apsauga ar parama.

57 Klausimas, ar iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės gali naudotis UNRWA teikiama apsauga ar parama, priklauso ne tik nuo šios agentūros galimybių ją suteikti asmeniui be pilietybės atitinkamame savo veiklos teritorijos rajone, bet ir nuo veiksmingos galimybės tam asmeniui be pilietybės atvykti į šį rajoną arba grįžti į minėtą teritoriją, jeigu jis iš jos išvyko.

58 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tai, kad iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės užsiregistravo UNRWA, nesuteikia jam teisės atvykti į šios agentūros veiklos teritoriją ar judėti iš vieno šios teritorijos rajono į kitą. UNRWA nėra įgaliota leisti iš Palestinos kilusiems asmenims be pilietybės atvykti į penkis šios teritorijos rajonus, nes jie priklauso skirtingoms valstybėms ar autonominėms teritorijoms.

59 Šiomis aplinkybėmis sprendžiančioji institucija ir skundą dėl šios institucijos sprendimo nagrinėjantis teismas turi atsižvelgti į visas reikšmingas pagrindinėje byloje nagrinėjamos situacijos aplinkybes, leidžiančias išsiaiškinti, ar atitinkamas iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės, išvykdamas iš UNRWA veiklos teritorijos, turėjo veiksmingą galimybę patekti į vieną iš penkių UNRWA veiklos teritorijos rajonų, kad galėtų ten pasinaudoti šios agentūros teikiama apsauga ar parama.

60 Šiuo tikslu tai, kad šis asmuo be pilietybės turi teisę gauti leidimą gyventi toje valstybėje ar autonominėje teritorijoje, kurioje yra atitinkamas UNRWA veiklos teritorijos rajonas, rodo, kad minėtas asmuo be pilietybės gali atvykti į šį rajoną, vadinasi, ir pasinaudoti UNRWA teikiama apsauga ar parama, su sąlyga, kad ši agentūra gali tam asmeniui ją suteikti atitinkamame rajone.

61 Jei asmuo tokios teisės neturi, reikšmės gali turėti tai, kad tam tikrame UNRWA veiklos teritorijos rajone gyvena to asmens be pilietybės šeimos nariai, buvo to asmens faktinė ar įprastinė gyvenamoji vieta arba asmuo tame rajone gyveno prieš išvykdamas iš tos teritorijos, jei atitinkamos valstybės ar teritorijos mano, kad tokių aplinkybių pakanka tam, kad, nepriklausomai nuo leidimo gyventi šalyje suteikimo, iš Palestinos kilusiam asmeniui be pilietybės nebūtų draudžiama atvykti ir saugiai gyventi jų teritorijoje.

62 Be to, reikia atsižvelgti į visas aplinkybes, kaip antai minėtų valstybių ir teritorijų institucijų pareiškimus ar veiksmus, lemiančius pasikeitusį požiūrį į iš Palestinos kilusius asmenis be pilietybės, ypač kai šiais pareiškimais ir veiksmais išreiškiamas ketinimas nebetoleruoti šių asmenų be pilietybės buvimo jų teritorijoje, jei tokie asmenys neturi teisės gyventi šalyje ar teritorijoje.

63 Jeigu įvertinus visas reikšmingas pagrindinėje byloje nagrinėjamos situacijos aplinkybes, be kita ko, nurodytas šio sprendimo 59–62 punktuose, matyti, kad atitinkamas iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės turėjo veiksmingą galimybę atvykti ir saugiai gyventi viename iš UNRWA veiklos teritorijos rajonų, kuriame ši agentūra galėjo jam suteikti apsaugą ar paramą, nėra pagrindo teigti, kad UNRWA apsaugos ar paramos teikimas nutrūko, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrą sakinį.

64 Be to, kalbant apie klausimą, į kurį UNRWA veiklos teritorijos rajoną reikia atsižvelgti siekiant nustatyti, ar sąlygos, pateisinančios pabėgėlio statuso pripažinimą *ipso facto*, nebetenkinamos, kai atitinkamas asmuo išvyko iš minėtos teritorijos ir prieš priimant galutinį sprendimą dėl jo prašymo pripažinti pabėgėlio statusą, reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, remiasi prielaida, kad Direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys buvo

taikomas ieškovui pagrindinėje byloje išvykimo iš tos teritorijos metu, nes UNRWA apsaugos ar paramos teikimas buvo nutrūkęs, tačiau ši nuostata jam nebebuvo taikoma tuo momentu, kai skundą dėl sprendimo atsisakyti suteikti pabėgėlio statusą nagrinėjantis teismas priėmė sprendimą dėl šio skundo.

65 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal jo nacionalinę teisę prieglobsčio bylose jis atsižvelgia į teisinę ir faktinę padėtį sprendimo dėl jam pateikto skundo priėmimo metu, todėl jis taip pat turi atsižvelgti į naujas aplinkybes, buvusias per paskutinį posėdį, arba, jei posėdžio nebuvo rengiama – sprendimo priėmimo momentu, nes, kaip matyti iš šio sprendimo 40 punkto, tokia galimybė numatyta ir Direktyvos 2013/32 46 straipsnio 3 dalyje.

66 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pakanka pažymėti, kaip nurodyta generalinio advokato išvados 52 punkte ir visų suinteresuotųjų asmenų pateiktose rašytinėse pastabose, kad nėra pagrindo manyti, jog nagrinėjant klausimą, ar UNRWA apsauga ar parama ir toliau nebeteikiama pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrą sakinį, teismui sprendžiant dėl skundo, pareikšto dėl sprendimo atsisakyti suteikti pabėgėlio statusą, reikėtų vadovautis kitomis nei šio sprendimo 53–63 punktuose nurodytomis aplinkybėmis.

67 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį, antrąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys turi būti aiškinamas taip: siekiant nustatyti, ar UNRWA apsaugos ar paramos teikimas nutrūko, reikia atskirai vertinti visas reikšmingas nagrinėjamos situacijos aplinkybes ir atsižvelgti į visus UNRWA veiklos teritorijos rajonus, į kuriuos iš minėtos teritorijos išvykęs iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės turi veiksmingą galimybę atvykti ir saugiai gyventi.

### *Dėl trečiojo klausimo*

68 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys turi būti aiškinamas taip, kad UNRWA apsaugos ar paramos teikimas nutrūksta, jei iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės paliko UNRWA veiklos teritoriją – išvyko iš šios teritorijos rajono, kur jautėsi labai nesaugus, o ši agentūra negalėjo suteikti šiam asmeniui be pilietybės apsaugos ar paramos, jei, viena vertus, jis savanoriškai atvyko į šį rajoną iš kito minėtos teritorijos rajono, kur nesijautė labai nesaugus, ir, kita vertus, jeigu jis negalėjo nei tikėtis pasinaudoti UNRWA teikiama apsauga ar parama tame rajone, į kurį vyko, nei netrukus grįžti į tą rajoną, iš kurio išvyko.

69 Siekiant atsakyti į šį klausimą pirmiausia reikia priminti: aplinkybės, kad pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnį, į kurį daroma nuoroda Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto pirmame sakinyje, iš jos taikymo srities pašalinami tik asmenys, kurie „šiuo metu naudojasi“ Jungtinių Tautų organo ar agentūros, išskyrus Jungtinių Tautų Organizacijos pabėgėlių reikalų vyriausiąjį komisarą, apsauga ar pagalba, negalima aiškinti taip, kad užtenka vien nebuvimo UNRWA veiklos teritorijoje ar savanoriško išvykimo iš jos, kad nebūtų taikoma šioje nuostatoje numatyta taisyklė dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo (žr. pagal analogiją 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Abed El Karem El Kott ir kt.*, C-364/11, EU:C:2012:826, 49 punktą).

70 Iš tikrųjų tokiu atveju prieglobsčio prašytojui, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio c punktą, kuris pateikia prašymą vienos iš valstybių narių teritorijoje, taigi fiziškai nėra UNRWA veiklos teritorijoje, niekada nebūtų taikomas Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkte numatytas pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindas, todėl toks nesuteikimo pagrindas prarastų bet kokį veiksmingumą (žr. pagal analogiją 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Abed El Karem El Kott ir kt.*, C-364/11, EU:C:2012:826, 50 punktą).

71 Be to, pripažinimas, kad, savanoriškai išvykus iš UNRWA veiklos teritorijos, taigi savanoriškai atsisakius šios agentūros teikiamos pagalbos, reikia taikyti Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antrą sakinį, prieštarautų Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnio pirma pastraipa siekiamam tikslui iš šios konvencijos sistemos pašalinti visus tokia pagalba besinaudojančius asmenis (žr. pagal analogiją 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Abed El Karem El Kott ir kt.*, C-364/11, EU:C:2012:826, 51 punktą).

72 Be to, iš šio sprendimo 54 punkte nurodytos jurisprudencijos matyti, kad negalima teigti, jog išvykimas iš UNRWA veiklos teritorijos, paliekant konkretų šios teritorijos rajoną, yra priverstinis, jei atitinkamas asmuo turėjo galimybę patekti į kitą šios teritorijos rajoną tam, kad galėtų veiksmingai pasinaudoti UNRWA teikiama apsauga ar parama.

73 Iš tiesų byloje, kurioje priimtas 2018 m. liepos 25 d. Sprendimas *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584), ieškovė, vykstant ginkluotam Izraelio Valstybės ir „Hamas“, Gazos Ruožą kontroliuojančios organizacijos, konfliktui, išvyko iš šio ruožo į Jordaniją, kad būtų saugi; toje šalyje ji gyveno ir iš ten išvyko į Bulgariją. Teisingumo Teismas nusprendė, kad negalima atmesti galimybės, kad UNRWA joje įregistruotam asmeniui, pabėgusiam iš Gazos Ruožo, galėtų Jordanijoje suteikti tokias gyvenimo sąlygas, kurios atitiktų šiai agentūrai pavestą misiją, todėl jis galėtų Jordanijoje gyventi saugiai ir oriai ir jam negrėstų pavojus būti grąžintam į teritoriją tol, kol į ją grįžti bus saugu. Jeigu tokios aplinkybės turėtų būti tikrinamos faktiškai, Teisingumo Teismo nuomone, asmuo, kaip antai ieškovė pagrindinėje byloje, negalėtų būti vertinamas kaip asmuo, kuris buvo priverstas išvykti iš UNRWA veiklos teritorijos dėl nuo jo valios nepriklausančių priežasčių (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 132–134 punktus).

74 Kitaip ir negali būti tuo atveju, kai iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės nusprendžia išvykti iš UNRWA veiklos teritorijos rajono, kuriame nesijaučia labai nesaugus ir gali pasinaudoti šios agentūros teikiama apsauga ar parama, siekdamas atvykti į kitą minėtos teritorijos rajoną, kuriame jis, remdamasis savo turima konkrečia informacija apie šį rajoną, negali pagrįstai tikėtis nei UNRWA teikiamos apsaugos ar paramos, nei netrukus grįžti į savo kilmės rajoną. Taigi toks savanoriškas išvykimas iš pirmo rajono į antrą nereiškia, kad asmuo be pilietybės buvo priverstas išvykti iš visos UNRWA veiklos teritorijos, kai jis vėliau iš šio antrojo rajono išvyko į Sąjungos teritoriją.

75 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikdamas visų reikšmingų pagrindinėje byloje nagrinėjamos situacijos aplinkybių vertinimą (įskaitant, be kita ko, konkrečią XT turėtą informaciją apie padėtį Sirijoje jam išvykstant iš Libano), turi patikrinti, ar šis išvykimas atitiko šio sprendimo 74 punkte nurodytas sąlygas. Jei taip yra iš tiesų, nėra pagrindo teigti, kad XT buvo priverstas išvykti iš visos UNRWA veiklos teritorijos, kai jis vėliau išvyko iš Sirijos.

76 Vis dėlto Teisingumo Teismas, remdamasis prašyme priimti prejudicinį sprendimą ir jam pateiktoje bylos medžiagoje esančia informacija, gali šiam teismui pateikti paaiškinimų, kurie gali būti reikšmingi atliekant šį vertinimą.

77 Nagrinėjamu atveju iš šio prašymo matyti, kad XT teigia išvykęs iš Libano, nes neturėjo galiojančio leidimo gyventi šalyje, taip pat dėl Libano saugumo pajėgų vykdomos sustiprintos kontrolės, kai tokie asmenys, kaip XT, neturintys šio leidimo, būdavo grąžinami prie Sirijos sienos.

78 Be to, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi dėl to, kokią reikšmę turi aplinkybės, susijusios su tuo, kad XT, atsižvelgiant į jo situaciją išvykimo iš Libano momentu, negalėjo tikėtis pasinaudoti UNRWA teikiama apsauga ar parama Sirijoje, taip pat netrukus grįžti į Libaną, kur gyveno anksčiau, reikia pažymėti, kad tokios aplinkybės turi būti pagrįstai numatomos šio išvykimo metu, nes priešingu atveju jos neturės reikšmės atliekant atskirą šio sprendimo 75 punkte nurodytą vertinimą. Taigi asmuo, kaip antai XT, turi turėti konkrečią informaciją apie padėtį UNRWA

veiklos teritorijoje. Šiuo klausimu taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad padėtis yra neprognozuojama ir gali staiga pasikeisti, pavyzdžiui, šios teritorijos rajonų sienos gali būti uždarytos arba viename iš rajonų gali kilti konfliktas.

79 Atsižvelgiant į šio sprendimo 77 ir 78 punktuose nurodytas aplinkybes, ir darant prielaidą, kad jos buvo teisingos (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), neatrodo, kad XT išvyko iš Libano į Siriją šio sprendimo 74 punkte aprašytomis sąlygomis, taigi jis priverstinai išvyko iš visos UNRWA veiklos teritorijos.

80 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys turi būti aiškinamas taip: UNRWA teikiama apsauga ar parama negali būti laikoma nutraukta, jei iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės paliko UNRWA veiklos teritoriją ir išvyko iš šios teritorijos rajono, kur jautėsi labai nesaugus, o ši agentūra negalėjo suteikti šiam asmeniui be pilietybės apsaugos ar paramos, jei, viena vertus, jis savanoriškai atvyko į šį rajoną iš kito minėtos teritorijos rajono, kuriame nesijautė labai nesaugus ir galėjo naudotis tos agentūros teikiama apsauga ar parama, ir, kita vertus, jeigu remdamasis konkrečia turima informacija jis negalėjo pagrįstai tikėtis pasinaudoti UNRWA teikiama apsauga ar parama tame rajone, į kurį vyko, arba netrukus grįžti į tą rajoną, iš kurio išvyko, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

### *Dėl penktojo klausimo*

81 Atsižvelgiant į pateiktą atsakymą į pirmąjį, antrąjį ir ketvirtąjį klausimus, į penktąjį klausimą atsakyti nereikia.

## Dėl bylinėjimosi išlaidų

82 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys turi būti aiškinamas taip: siekiant nustatyti, ar Jungtinių Tautų paramos ir darbų agentūros Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose (toliau – UNRWA) apsaugos ar paramos teikimas nutrūko, reikia atskirai vertinti visas konkrečiu atveju svarbias aplinkybes ir atsižvelgti į visus UNRWA veiklos teritorijos rajonus, esančius tose teritorijose, į kurias iš šios teritorijos išvykęs iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės turi galimybę atvykti ir saugiai gyventi.**

2. **Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys turi būti aiškinamas taip: UNRWA teikiama apsauga ar parama negali būti laikoma nutraukta, jei iš Palestinos kilęs asmuo be pilietybės paliko UNRWA veiklos teritoriją ir išvyko iš šios teritorijos rajono, kur jautėsi labai nesaugus, o ši agentūra negalėjo suteikti šiam asmeniui be pilietybės apsaugos ar paramos, jei, viena vertus, jis savanoriškai atvyko į šį rajoną iš kito minėtos teritorijos rajono, kuriame nesijautė labai nesaugus ir galėjo naudotis tos agentūros teikiama apsauga ar parama, ir, kita vertus, jeigu remdamasis konkrečia turima informacija jis negalėjo pagrįstai**

**tikėtis pasinaudoti UNRWA teikiama apsauga ar parama tame rajone, į kurį vyko, arba netrukus grįžti į tą rajoną, iš kurio išvyko, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

Parašai.